

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

V. Quid sit tertia operatio intellectus, siue argumentatio? & quam
distinctionem actuum importet?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

naturalia, necessaria non libera, praesentia & non futura, vtiq; contingentia, lubricant, non solum illi qui omnia obiecta qualiscunque sint indolis, ita ab eo cognosci putant, vt Thomistae omnes, & Durandus, atque Aegidius Romanus paulo supra relati; verumetiam ij qui alias Angelum componere, ac diuidere plures actus non reuunt, vt Suarez, Hurtado, Tellez, quos etiam nuper laudauimus. An autem Angelus per discursum componat, diuidatve plures actus (hactenus enim de primo, & secundo mentis opere tantum egimus) huic loco non conuenit.

47 Postrema secundae assertionis nostrae pars erat, compositionem aut diuisionem plurium actuum Deo nunquam congruere: atque hoc ex infinita eius perfectione & simplicitate distinctionem omnem realem, nisi vbi relationis obest oppositio, excludente, adeo palam est, vt id nemo Catholicus ausit inficiari.

C A P V T V.

Quid sit tertia operatio intellectus, siue argumentatio, & quam distinctionem actuum importet?

48 **A**rgumentatio in communi, est qua intellectus ab vno obiecto ad aliud intentionaliter discurret, atque mouetur, vni obiecto nimirum propter aliud assentiendo, & dissentiendo: verbi gratia, omne rationale est risibile, sed omnis homo est rationalis, ergo est risibilis: aut, omnis homo currit, ergo aliquod currens est homo: quocirca per analogiam, & discursum physicum ab vno loco ad alium solet argumentatio discursus appellari. Porro discursus in quo ea sita est proprie sumptus in solis iudiciis consistit: siquidem ab apprehensione vnius obiecti ad apprehensionem alterius absque vlllo iudicio intellectus progreditur, vt cum vna apprehensio aliam excitat ea, v.g. quae est hominis apprehensionem animalis rationalis, & quae prioris dictionis memoriam sequentis necnon totius orationis, quarum erat quis antea oblitus: nihilominus per eiusmodi apprehensiones intellectus proprie non discurret, nec argumentatur alias etiam belluae discursu, & argumentatiuae siue rationales dici possent, siquidem obiecta apprehendunt, & ex aliis apprehensionibus excitantur ad alias.

49 Prima autem difficultas, eaque non leuis circa naturam argumentationis est, an ea plures complectatur actus realiter distinctos, an vno solo possit esse contenta? Quo in puncto duo occurrunt, alterum de re, alterum de nomine. Quod rem ipsam tangit, est an vnus realiter actus nostri intellectus possit intueri formaliter, & intrinsece quidquid praemissae, & superueniens conclusio respiciunt, ita vt his tribus propositionibus vocalibus, omnis homo est animal, v.g. Petrus est homo, ergo Petrus est animal, non semper tres mentales, sed interdum vna sola multiplici obiecto intenta respondeat? Quod autem ad solius vocis dissidium spectat est, an eiusmodi actus sine vlla numerositate, aut pluralitate, plura tamen obiecta conclusionis videlicet, ac praemissarum immediate, & intrinsece attingens seu reperiatur in nobis seu noster esse non possit, sed solius Dei, aut Angeli, vel beatorum dicendus sit discursus siue argumentatio, necne?

50 Vt ergo primum expediam, arbitror possibilem nobis esse actum iudicii vsque adeo perfectum, vt eo-

dem & indiuisibili realiter assensu cognoscat totum id quod discursus partibus distinctus, huiusque pondus, & instar habeat, quidquid sit, an eius vocem, & nomenclaturam, de quo postea. Ita B. Thom. 1. 2. q. 8. art. 3. Medina & Caietan. eodem loci Ferrara 1. contra gent. cap. 57. Capreol. in 1. dist. 2. q. 1. in solutione ad argumenta contra 4. conclus. Soncin. 6. metaph. q. 10. Geroasius p. 2. de notitiis, q. 2. dubio fin. Durand. in 2. dist. 38. q. 3. ad 3. Fonteca 6. metaph. cap. 1. q. 4. sect. 2. littera D. Tellez part. 1. summæ disp. 18. sect. 2. referri etiam potest ac debet pro eadem sententia, Martinez de Ripalda lib. 3. de ent. supernar. disp. 47. sect. 1. & apud eum ibidem praeter aliquos nuper citatos Ochamus, Gabriel, Paludanus, Molina, Valentia, Salas & Granados. Etenim tum ipse, tum hi omnes in ea sunt opinione, vt censeant, eundem realiter actum nostrum fortiri posse plura obiecta formalia, eaque intrinseca & immediata: actus autem attingens quidquid praemissae & conclusio, eequam exhibet, difficultatem, nisi quod intrinsece, & immediate plura obiecta formalia vt plura respicit: imò ne tantam exhibet iuxta non paucos, eos nimirum qui putant, obiectum conclusionis nullatenus esse formale, sed duntaxat materiale.

51 Probatur autem hæc sententia primo: quia respectus intrinsecus, & formalis vnus ad plura perfectionis est argumentum: proinde Deus quacunque cognoscit aut amat intra, vel extra se, ea omnia non nisi vno actu suo respicit: at plures modi physici tales sunt, vt quibus eorum respiciat formaliter & immediate plura vt plura: v.g. vno, indiuisibilis & vna cum sit, duo extrema quae copulat: eadem productio agens, & effectum: vbicatio indiuisibilis locum, & rem ei commensam: duratio tempus, & rem in eo perseuerantem: ergo à fortiori modus intentionalis genere suo perfectior quam physicus, cuiusmodi est cognitio iudicatiua poterit plura obiecta, nimirum praemissarum, & conclusionis, formaliter, & immediate conueniri.

52 Probatur secundò: quoniam est in intellectu nostro haud raro composita quaedam apprehensio non iudicando totius iudicii obiectum quantumlibet multiplex, & diuersum formaliter, & immediate attingens, vt v.g. cum quis audiens, stellas esse pares, totum, quod audit, apprehendit, cohibito tamen iudicio alterutrius partis: similiter ergo nobis inerat aliquando iudicatiua cognitio totius discursus obiectum, quamquam variam ac multiplex, immediate, & formaliter respiciens, quin propterea formaliter, nec nisi ad summum virtualiter discurret, vt hoc in antecessum dicam: Hæc ratio est tum à simili; sicut enim se habet apprehensio ad iudicium, ita hoc ad discursum: tum etiam à fortiori, nam quando apprehensio intellectus nostri imperfectissima operatio plura obiecta formaliter, & immediate tamen attingit, æquum non est id perfectionis iudicio negare vt plura obiecta formalia intrinseca, ea nimirum quae sunt conclusionis, & praemissarum, vno eodemque respiciat assensu. Robur, & lucem adicit huic argumento, quod docent Conimb. 1. de interpret. cap. 4. quæst. 4. art. 1. §. vt hanc secundam, & alij aduersariorum fieri posse, vt vna indiuisibilis apprehensio non integri iudicii modò, sed totius etiam demonstrationis obiectum cognoscat, ac penitus exhauriat.

53 Probatur tercio: nam idem voluntatis actus est multoties intentio, & electio, ac medium propter finem & hunc respectu illius, ac velut eius rationem formalem intrinsece amat vt infra tract. 7. late constabit, vtque admittitur à B. Thoma 1. 2. art. 3. quem sequuntur Conradus Caiet. Bonau. Aegidius, Richard.

Durandus, Capreol. Occam. Gabriel, Maior, Alliacensis & Holcot apud P. Vasquez tom. 1. in 1. 2. d. 33. cap. 1. Similiter etiam suo loco constabit, eundem indivisibilem intellectus actum esse posse respectu diversorum obiectorum scientia simul, & fidei, siue opinionis, adeoque clarum, & obscurum certum, atque incertum. Quia cum ita sint quid est quapropter eodem pariter actu nequeat intellectus noster premissarum & conclusionis obiecta formaliter, & immediate consequi.

54 Quarto probatur: quoniam potest intellectus noster diversis actibus simul attingere idem obiectum, idque intrinsece, & formaliter, veluti cum simul apprehendit, & iudicat idem, nec non circa illud discursit, haud enim est verisimile, aut probabile, ex apprehensione nasci iudicium eiusdem obiecti, aut ex iudicio discursum, nisi huiusmodi actus sibi simul coexistent: omnis namque causa saltem ex natura rei effectum suum tempore comitatur, alias in eum minime fluxura. E contrario ergo poterit intellectus noster vno eodemque realiter actu iudicii in plura obiecta formaliter, & immediate ferri, adeoque totam vnus discursus seriem complecti.

55 Denique probatur hæc sententia quoad possibilitatem saltem supernaturalem eiusmodi indivisibilis iudicii: possibilitas enim eius naturalis argumentis superioribus satis nisi fallor, est ostensa. Idem indivisibilis actus iudicii attingit simul obiectum premissarum, & conclusionis: huius formaliter, & explicite: & illarum materialiter, & implicite, aut è conuerso: priori modo attingit vtrumque obiectum assensus conclusionis: posteriori verò, & contrario assensus premissarum, ut tuerentur omnes, utque ex Arist. lib. 1. de post. resol. cap. 1. & B. Thoma q. 22. de verit. art. 14. ad 3. & 1. q. 8. art. 2. & 3. Optime explicant conimbricenses, in cap. 1. de præcognitis, q. 4. art. 5. & cum eis Tellez vbi supra Poterit ergo Deus supernaturaliter huius iudicii imperfectionem perficere, ac facere, ut intellectus noster eodem actu non solum vnum eorum obiectorum sed vtrumque formaliter, & explicite attingat. Item Deus vno actu totam nostram argumentationem obiectiuam comprehendit: Angeli etiam plura obiecta, circa quæ non discursunt, quantumvis multiplicia, indivisibili, ac non multiplici actu cognoscunt, aliaque in aliis percipiunt: beati quoque creaturas in Deo vident eadem visione, qua ipsum conspiciunt: quorum primum est exploratum inter omnes Theologos. secundum inter plerosque, tertium inter non paucos, Quidni ergo supernaturali virtute possit intellectus noster euehi ut in statu huius vite vnus obiectum propter aliud formaliter, & explicite eodem actu cognoscat, eodemque totum syllogismum adæquet? nec enim propterea metus est, ne Dei, Angeli, aut beatorum perfectionem in cognoscendo possit assequi: tum namque haud carceret obscuritate quadam, mutatione, & compositione Physica, quarum tamen imperfectionum Deus est incapax suapte natura; seu cognoscat, seu quamvis aliam subeat denominationem, intelligeret etiam tunc minori claritate, ac maiori apprehensionis præiua necessitate, quam Angelus, aut homo beatus: ad misso ergo tali actu, de quo est questio, nequaquam est necesse intellectum viatoris eius vi assurgere ad perfectionem Dei in cognoscendo, aut etiam Angeli, seu beatorum. Quanquam quod ad hos spectat absurdum non arbitror nobis supernaturaliter inesse posse in statu viæ præsentisque vitæ cognitionem adeo perfectam, ut nulli eorum actui cedat, si solam Dei visionem excipias.

Ve secundum prius propositum, quam potuero brevissime, absolnam; sentio, actum toti argumentationi parem, eiusque multiplici intentam obiecto, siue noster sit, siue potius nobis repugnet saltem naturaliter, atque in Deo, Angelo, aut beatis duntaxat locum habeat, eum inquam vocari non posse discursum formalem, & verum, ac de huius ratione esse distinctionem, ac pluralitatem realem actuum. Ita B. Thomas, 1. p. q. 14. art. 7. & q. 58. art. 3. & q. 2. de verit. art. 15. & 1. contra gentes cap. 38. Ita etiam Cajetanus, Ferrara, Capreol. Bannez, ac ceteri eius assecla. In eadem sententia est Scotus in 1. q. 4. & 5. laterali prologi ad initium his verbis; *discursus non requirit successionem temporis, nec ordinem temporis sed ordinem naturæ, scilicet quod principium discursus sit naturaliter prius notum, & ut sit causatum alterius extremi discursus*: Constat autem ordinem naturæ, & causalitatis esse non posse nisi inter diversos actus: hos ergo ad discursum requirit Scotus: cui communiter sui adherent. Idem supponit Gabriel in 1. dist. 4. q. vnica, conclus. 8. & 9. eodemque modo loquuntur ceteri fere nominales.

Hij adice ex nostris Patrem Suarez lib. 2. de Angelis cap. 33. num. 5. & lib. 2. de attributis Dei negatuis cap. 18. num. 7. P. Vasquez tomo 2. in 1. p. disp. 222. cap. 1. n. 1. & cap. 2. num. 8. & cap. 3. num. 13. & cap. 4. num. 17. P. Molinam 1. p. q. 14. art. 7. & q. 57. art. 3. P. Valentiam tom. 1. disp. 1. q. 14. puncto 8. §. *hic vero notandum est*. P. Hurtad. disp. 7. de anima f. 3. §. 17. & 18. P. Martinez. t. 1. de ente supernat. lib. 3. f. 5. num. 28. P. Tellez p. 1. summæ disp. 18. f. 2. n. 9. Quid moror? præter paucos nominales, referendos inferius, ceteri omnes Scholastici hoc vtuntur loquendi modo. At consensus Auctorum omnium foissimum argumentum est in controuersis de vocabulo cuiusmodi est præsens: quocirca in ea mihi magis probatur communis, & vltima phrasis quanquam ne improbandam arbitrer quandam eius restrictionem, qua vtuntur Suarez, Valentia, Tellez, & communiter alij superius citati, nimirum sic non dicendum esse discursum formalem, atque in genere suo verum, ac proprium eum actum, quo de loquimur, ut sit dicendus discursus virtualis, & eminentialis.

Ratio quoque, & origo nominis, quo cum plerisque liber vti, optima est meo iudicio. Namque discursus intentionalis dictus est à discursu, ac motu Physico ab vno loco ad alium: at fieri nequit, ut aliquis moueatur aut discurrat Physicè ab vno loci spatio ad aliud sine motuum & vlicationum multiplicitate reali: debet enim, vna latio aliam, & vna vbitas aliam excipere, darique inter eas separatio, alias esset quis simul in pluribus locis: similiter ergo discursus intentionalis iure potuit appellari series quadam, & complexio actuum realiter distinctorum, quorum adminiculo intellectus ab vno obiecto prius cognito gradum facit ad aliud postea cognoscendum.

CAPVT VI.

Difficultates quadam aduersus doctrinam præcedentem.

PRIMÆ decisioni nostræ refragantur Conimbricenses tom. 2. log. lib. 1. posteriorum capite 1. q. 4. art. 5. Auerſa q. 26. log. art. 2. patum ab initio. Gregorius in 1. dist. 1. q. 1. art. 2. & Marsilius in 1. q. 4. art. 1. & quidam alij. Primò quia sequeretur talem